

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

Rostlinná výroba a Cross Compliance

Příprava na kontrolu SZIF

Podklady pro školení

Říjen 2013

Asociace
soukromého zemědělství ČR

Obsah

1. Úvod	3
2. Souhrn kontrolních podkladů.....	3
3. Eroze na pozemcích nad 7°	4
4. Eroze na SEO a MEO.....	4
5. Organická hmota v orné půdě.....	4
6. Pálení bylinných zbytků.....	5
7. Podmínky na poli.....	5
8. Krajinné prvky	6
9. Bolševník a netýkavka	6
10. Rozorání travních porostů.....	7
11. Výška travního porostu	7
12. Závlahy	7
13. Kontrola výměry.....	8

1. Úvod

S kontrolní činností dozorových orgánů působících v resortu zemědělství se v průběhu podnikání setkal pravděpodobně každý z Vás. Tento materiál vznikl za jednoduchým účelem:

- poskytnout přehled, co která dozorová organizace kontroluje a proč,
- vytvořit návod, jak se na kontrolu vhodně připravit.

Příprava materiálů se váže k projektu „Rostlinná výroba a Cross Compliance“. Z toho důvodu se budeme věnovat jen těm dozorovým organizacím, které kontrolují v této oblasti. Pro přehled jsou jimi tyto orgány státní správy:

- Státní zemědělský intervenční fond (SZIF),
- Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP),
- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ)¹,
- Státní rostlinolékařská správa (SRS)¹,
- Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI).

Tento materiál se věnuje kontrolám prováděným SZIF. SZIF má mezi kontrolními orgány trochu specifické postavení, neboť kromě kontrolní činnosti provádí také administraci a vyplácení plateb. Jeho kontrolní činnost nelze považovat za úzce specializovanou jako je tomu v případě ostatních dozorových orgánů. Z pohledu cross compliance (CC) se SZIF věnuje kontrolám **podmínek dobrého zemědělského a environmentálního stavu** (GAEC 1 až GAEC 10). Tyto podmínky se vztahují na **všechny žadatele plošných dotací**. Je nejvýše pravděpodobné, že v případě kontroly SZIF na CC, budete kontrolováni zároveň i na ostatní podmínky plošných dotací (např. SAPS, LFA, AEO apod.), včetně kontroly výměr bloků uvedených v jednotné žádosti. Kontrolám výměry je věnována poslední kapitola.

2. Souhrn kontrolních podkladů

	GAEC	Papírový podklad	Skutečnost na místě
CC	Eroze na pozemcích nad 7° (GAEC 1)	Ne	Ano
	Eroze na SEO a MEO (GAEC 2)	Doložení možnosti použití stroje/sečky pro minimalizace	Ano
	Organická hmota v orné půdě (GAEC 3)	Evidence hnojení, nepovinně přehled osevů	Ano
	Pálení bylinných zbytků (GAEC 4)	Ne	Ano
	Podmínky na poli (GAEC 5)	Ne	Ano
	Krajinné prvky (GAEC 6)	Povolení/Ohlášení kácení dřevin, Ohlášení na Policii v případě poškození prvku cizí osobou	Ano
	Bolševník a netýkavka (GAEC 7)	Ne	Ano
	Rozorání travních porostů (GAEC 8)	Ne	Ano
	Výška travního porostu (GAEC 9)	Ne	Ano
	Závlahy (GAEC 10)	Povolení k nakládání s vodami	Ano

Tabulka 1 – Přehled kontrolních podkladů

¹ Od 1. 1. 2014 dojde ke sloučení ÚKZÚZ a SRS do jedné kontrolní organizace.

3. Eroze na pozemcích nad 7°

Kontrolní otázka: Byly na půdních blocích s průměrnou sklonitostí nad 7° dodrženy předepsané zásady ochrany půdy před erozí?

Co je klíčové při kontrole:

- Po sklizni plodiny založit včas porost ozimu nebo meziplodiny.
- Pokud se na pozemku bude sít až jařina, pak je nutné ponechat pole zorané/podmítnuté nebo bez úpravy se strništěm.
- Principem je minimalizovat období, kdy je pole připravené k setí a bez pokryvu. Nesmí dojít k přípravě seťového lůžka na podzim, pokud se bude sít až na jaře.

Nejčastější chyby:

- Špatné načasování předseťové přípravy půdy pro osetí ozimem (ozim se nestihne zasít, většinou v kombinaci se špatným počasím).
- Zasetý ozim/meziplodina nevzejde a pole se již znovu neoseje.

4. Eroze na SEO a MEO

Kontrolní otázka: Byly na plochách půdních bloků, označených jako silně (SEO) nebo mírně erozně ohrožené (MEO), dodrženy předepsané zásady hospodaření?

Co je klíčové při kontrole:

- Vědět, kde mám na blocích vymezené plochy SEO (obilniny/řepka pěstovány půdoochranně, bez pěstování širokořádkových plodin) a MEO (širokořádkové plodiny pěstovány půdoochranně).
- Zvolit vhodnou půdoochrannou technologii a dodržet všechny její parametry (např. pokryvnost rostlinnými zbytky, min. 12 m šířka souvratí, správné umístění přerušovacího pásu apod.).

Nejčastější chyby:

- Špatné určení SEO/MEO v terénu a s tím související osev širokořádkovou plodinou na SEO či chybné využití půdoochranné technologie na MEO. POZOR! Pokud je zjištěno strniště kukuřice na SEO, nebo na MEO bez půdoochranné technologie, u pozemku nad 7° sklonitosti, je toto hodnocené jako porušení obou erozních bodů GAEC!
- Nedostatečná pokryvnost rostlinnými zbytky v případě použití obecné půdoochranné technologie. POZOR! Pokud sbíráte obilnou slámu a hodláte řepku sít jen do podmítnutého porostu, je pravděpodobné, že potřebných 30 % zbytků na poli mít nebudete.
- Nepřerušování všech odtokových linií procházejících MEO při pěstování širokořádkových plodin vytvořenou souvratí nebo přerušovacím pásem.

5. Organická hmota v orné půdě

Kontrolní otázka: Byla na předepsané výměře půdních bloků uplatněna nařízená opatření vedoucí k zachování úrovně organických složek půdy?

Co je klíčové při kontrole: Na ploše minimálně 20 % výměry orné půdy podniku (určeno dle výměry k 31.5.) prokázat vrácení organické hmoty zpět do půdy. Toto lze splnit:

- zaoráním rostlinných zbytků (např. sláma, meziplodina),
- hnojením tuhými statkovými hnojivy (např. hnůj) v dávce min. 25 t/ha²,
- hnojením organickými hnojivy (např. kompost, digestát se sušinou nad 13 %) v dávce min. 25 t/ha,
- pěstováním vyjmenovaných zlepšujících plodin³ nebo směsí těchto plodin min. v termínu od 31.5. do 31.7.

Tyto možnosti lze v rámci stanovené výměry kombinovat.

Vzhledem k tomu, že podmínku lze splnit hnojením, je v tomto případě kontrolována i evidence hnojení a podmínku lze zkontrolovat zpětně (až k roku 2010, kdy začala platit). Pokud plníte podmínku pěstováním zlepšujících plodin lze toto prokázat fakturami za nákup osiv, případně evidencí osevů, kterou si můžete nepovinně vést.

Nejčastější chyby:

- Nezapsání zaorání slámy/meziplodiny do evidence hnojení.
- Nedodržení stanovených minimálních dávek (lze zjistit pouze z evidence hnojení). POZOR! Při hnojení hnojem sledujte i jeho bilanci, aby použité množství hnoje nepřekračovalo zásobu hnoje na hospodářství.
- Použití jiných zlepšujících plodin než vyjmenovaných nebo použití směsi vyjmenovaných plodin s trávou, která je ve směsi zastoupena víc jak 50 %.

6. Pálení bylinných zbytků

Kontrolní otázky: Nebyly na dotčených půdních blocích nebo jejich dílech páleny bylinné zbytky?

Co je klíčové při kontrole:

- Nesmí se vyskytovat vypálená místa na půdních blocích (platí i pro pálení staré trávy na hromadách)⁴.
- Pokud víte, že k pálení na vašich pozemcích došlo někým dalším (např. chataři), oznamte to na policii a nechte si o tom vystavit písemný záznam.

7. Podmínky na poli

Kontrolní otázka: Byl dodržen zákaz provádění agrotechnických zásahů v době, kdy je půda zaplavená nebo přesycená vodou, s výjimkou vlastní sklizně plodiny a plnění podmínky likvidace invazních rostlin?

---

² U tuhých statkových hnojiv z chovu drůbeže je minimální dávka 4 t/ha.

³ Mezi vyjmenované zlepšující plodiny patří jeteloviny, vikev huňatá, vikev panonská, vikev setá, bob polní, lupina modrá, hrách setý.

⁴ Jediná výjimka se vztahuje na pálení rostlinných zbytků typu chmelová nať, větve nebo výhony vinné révy. Pálení bramborové natě na základě nařízení SRS je rovněž povoleno. Pálení je však nutné oznámit územně příslušnému operačnímu středisku Hasičského záchranného sboru.

Co je klíčové při kontrole:

- Nejezdit mechanizací na pozemky zaplavené nebo přesycené vodou. Sklizeň plodiny, včetně seči travního porostu nebo sečení nedopasků, není porušením podmínky.

8. Krajinné prvky

Kontrolní otázka: Nebyly rušeny, popřípadě poškozovány, definované krajinné prvky a druh zemědělské kultury rybník?

Co je klíčové při kontrole:

- Vědět, kde se na vašich pozemcích nacházejí krajinné prvky⁵ (nikoliv jen ty zakreslené v LPIS).
- Požádat o povolení orgán ochrany přírody (OOP, mimo ZCHÚ odbor životního prostředí na příslušném obecním úřadě), pokud chcete provádět kácení dřevin. Povolení je potřebné pro kácení dřevin s obvodem kmene větším než 80 cm ve výšce 130 cm nad zemí (kromě těch, které jsou součástí zahrady) a dále pro všechny stromy ve stromořadí bez ohledu na jejich obvod. Povolení není třeba pro dřeviny, které závažně a bezprostředně ohrožují zdraví, život nebo hrozí-li škoda značného rozsahu.
- V případě zjištění poškození krajinného prvku cizí osobou kontaktovat policii. Pokud došlo ke kácení dřevin z důvodů pěstebních, při provádění výchovné probírky porostů při údržbě břehových porostů prováděné při správě vodních toků, k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy prováděném při provozování těchto soustav a z důvodů zdravotních, pak by osoba, která kácení prováděla, měla OOP zamýšlené kácení ohlásit. Vyžádejte si kopii tohoto ohlášení.

Nejčastější chyby:

- Přiorávání mezí.
- Včasné neobjevení kácení dřevin cizí osobou (často využíváno jako topivo) nebo kácení dřevin bez povolení OOP.

9. Bolševník a netýkavka

Kontrolní otázka: Nevyskytují se na dotčených půdních blocích neregulované invazní rostliny netýkavka žláznatá a bolševník velkolepý?

Co je klíčové při kontrole:

- Vědět, jak vypadá netýkavka a bolševník a zda se nevyskytují kvetoucí nebo odkvetlé rostliny netýkavky nebo bolševníku.

Nejčastější chyby:

- Neudržované okraje bloků přiléhající k lesu nebo vodním tokům často obsahují nálety netýkavky.
- Výskyt netýkavky na evidovaných krajinných prvcích uvnitř bloku (i zde je nutno výskytu netýkavky/bolševníku zabránit).

---

⁵ Mezi krajinné prvky patří meze, terasy, travnaté údolnice, skupiny dřevin, stromořadí a solitérní dřeviny.

10. Rozorání travních porostů

Kontrolní otázka: Nedošlo ke změně kultury z travního porostu na ornou půdu?

Co je klíčové při kontrole:

- Vyvarovat se rozorání travních porostů, pokud není za účelem obnovy. Výjimkou je pouze obnova travního porostu za dodržení stanovených podmínek⁶.

Nejčastější chyby:

- Neohlášená obnova travního porostu.
- Přiorávání orné půdy na úkor sousedního bloku s travním porostem. Tento stav může administrativní kontrola vyhodnotit jako rozorání kultury T na části vašeho pozemku. Tento stav je nutné po dohodě se sousedem napravit (buď napravením stavu v terénu nebo posunem hranice PB).

11. Výška travního porostu

Kontrolní otázka: Nachází se na dotčeném půdním bloku po 31. říjnu travní porost vyšší než 30 cm?

Co je klíčové při kontrole:

- Na bloku s kulturou travní porost nesmí být porost vyšší než 30 cm. Hodnotí se pouze souvislý porost, ne jednotlivá stébla nebo trsy (porušení na ploše větší jak 20 m²).
- U některých managementů AEO se plnění této podmínky nekontroluje.

Nejčastější chyby:

- Neprovedení „otav“ nebo obecně špatná údržba travních porostů.
- Nízká intenzita pastvy a následné vynechání likvidace nedopasků.

12. Závlahy

Kontrolní otázka: Bylo předloženo platné povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami?

Co je klíčové při kontrole:

- Mít platné povolení k nakládání s vodami, pokud provozujete zavlažovací soustavu a odebíráte povrchovou nebo podzemní vodu k závlaze.
- Povolení k odběru vod musíte mít vždy, pokud vodu odebíráte technickým zařízením (např. čerpadlem). Povolení vydá, na základě žádosti, vodoprávní úřad⁷. Povolení k nakládání s vodami se vydává na časově omezenou dobu.
- Odběry povrchových vod nejsou zpoplatněny, pokud je odebíráno množství do 500 m³ měsíčně (6000 m³ ročně).

---

⁶ Obnova travního porostu je možná maximálně jednou za 5 let a je nutné ji hlásit na AZV do 15 dnů od rozorání. Rozhodujícím je stav k 31. 8. příslušného roku. Po tomto termínu musí být na pozemku souvislý travní porost, v případě obnovy s použitím krycí plodiny musí být krycí plodina již sklizena (pokud byl travní porost rozorán na podzim, posoudí se jeho obnova v následujícím roce). V ZCHÚ v rámci plnění podmínek AEO nadstavbových managementů musí být obnova travního porostu odsouhlasena orgánem ochrany přírody, nebo je úplně zakázána. Rovněž pozor na obnovu v oblastech Natura 2000.

⁷ Nejčastěji obecní úřad s rozšířenou působností – odbor životního prostředí.

13. Kontrola výměry

SZIF mimo kontrol cross compliance provádí kontrolní činnosti i konkrétních podmínek jednotlivých dotací. Součástí běžné kontroly bývá ověření, zda stav půdních bloků, které jste uvedli v jednotné žádosti, odpovídá stavu na místě. Kontrola spočívá v ověření výměry (také tvaru bloku) a kultury.

V případě **zjištění rozdílu výměry** mezi tím, co jste uvedli v žádosti a skutečností na místě je postupováno takto⁸:

- „TOLEROVÁNO“ – pokud je rozdíl do 3 % výměry nebo 2 ha, neděje se nic a dotace se poskytne na plochu zjištěnou SZIF, ale nenásleduje žádná sankce,
- „ŽLUTÁ KARTA“ – pokud je rozdíl nad 3 % výměry nebo 2 ha do 20 % výměry, dotace se poskytne na plochu zjištěnou SZIF, od které se navíc ještě odečte dvojnásobek zjištěného rozdílu,
- „ČERVENÁ KARTA“ – pokud je rozdíl nad 20 % výměry, dotace se neposkytne vůbec,
- „ČERVENÁ KARTA A POTRESTÁNÍ V PŘÍŠTÍM ZÁPASE“ – pokud je rozdíl nad 50 % výměry, dotace se neposkytne vůbec a navíc je následující rok od požadované dotace odečtena částka odpovídající dotaci, která by se vyplácela na zjištěný rozdíl výměry. Tuto částku může SZIF odečíst z jakékoliv jiné plošné dotace v horizontu tří let. Pokud k tomu nedojde, nevyrovnaný zůstatek se stornuje.

POZOR! Pokud je **zjištění rozdílu výměry** mezi tím, co jste uvedli v žádosti a skutečností na místě, považováno za **úmyslné**, je postupováno takto⁹:

- „TOLEROVÁNO“ – pokud je rozdíl do 0,5 % výměry nebo 1 ha, neděje se nic a dotace se poskytne na plochu zjištěnou SZIF, ale nenásleduje žádná sankce,
- „ČERVENÁ KARTA“ – pokud je rozdíl nad 0,5 % výměry nebo 1 ha, dotace se neposkytne vůbec,
- „ČERVENÁ KARTA A POTRESTÁNÍ V PŘÍŠTÍM ZÁPASE“ – pokud je rozdíl nad 20 % výměry, dotace se neposkytne vůbec a navíc je následující rok od požadované dotace odečtena částka odpovídající dotaci, která by se vyplácela na zjištěný rozdíl výměry. Tuto částku může SZIF odečíst z jakékoliv jiné plošné dotace v horizontu tří let. Pokud k tomu nedojde, nevyrovnaný zůstatek se stornuje.

Za úmyslné porušení se považují zejména případy, kdy součástí bloku uvedeného v jednotné žádosti je nezemědělská půda typu fotovoltaika, stavba, parkoviště, golfové hřiště, bazén, tenisový kurt a podobně.

---

⁸ Čl. 58 nařízení Komise (ES) č. 1122/2009

⁹ Čl. 60 nařízení Komise (ES) č. 1122/2009